

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

Zakon Br. 02/L-98

O ZAŠTITI BILJNIH SORTI

Skupština Kosova,

Na osnovu Poglavlja 5.1 (n) i 9.1 26 (a) Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu, (Uredba UNMIK-a br. 2001/9 od 15 maja 2001 godine),

U cilju zakonskog regulisanja biljnih sorti i prava biljnih oplemenjivača,

Usvaja:

ZAKON O ZAŠTITI BILJNIH SORTI

GLAVA I

Opšte odredbe

Član 1

Cilj

Cilj ovog Zakona je regulisanje postupaka o zaštiti biljnih sorti, kao i za izdavanje i zaštitu prava biljnih oplemenjivača.

Član 2

Ovaj zakon obezbeđuje uslove za sorte svih rodova i vrsti biljaka uključujući i ukrštavanje između rodova i vrsti koje se mogu zaštititi ovim zakonom.

Član 3

Definicije

Upotrebljeni nazivi u ovom Zakonu imaju sledeća značenja:

Ministarstvo podrazumeva Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja.

Oplemenjivač podrazumeva fizičko ili pravno lice koje je stvorilo, otkrilo i razvijalo Sortu sam ili u saradnju sa nekim drugim fizičkim ili pravnim licem.

Aplikant, podrazumeva fizičko ili pravno lice koje je popunilo i podnelo aplikaciju.

Prava biljnih oplemenjivača, podrazumeva sva prava koja se odnose na prava biljnih selekcionera prema ovom zakonu.

Nosilac prava biljnog oplemenjivača, je fizičko ili pravno lice kojoj je priznato pravo na oplemenjivanju biljaka.

Sorta, podrazumeva jednu biljnu skupinu jedne botaničke vrste nižeg ranga, koja, bez obzira da li su potpuno ispunjeni uslovi za priznavanje prava biljnih oplemenjivača, može da:

- (i) se definiše prema karakteristikama koja rezultiraju jednim genotipom ili kombinacijom genotipa,
- (ii) razlikuje se od bilo koje druge biljne skupine prisustvom ili izražavanjem najmanje jedne takve karakteristike,
- (iii) smatra se kao jedinica što se tiče njene stabilnosti i ostaje nepromenljiva prilikom njenog razmnožavanja.

Zaštićena sorta, podrazumeva sortu kojoj je izdato rešenje o njenoj zaštiti.

Materijal za reprodukciju od zaštićenog varieteta podrazumeva svaki deo materijala za razmnožavanje ili dobiveni materijal - požnjenog od zaštićene sorte koja može da se upotrebi za dalje razmnožavanje te sorte.

Službeni uzorak podrazumeva službenog uzorka materijala za razmnožavanje zaštićenih biljnih sorti.

Registar za aplikacije podrazumeva registar i postupke za zaštitu biljnih sorti.

Kancelarija za zaštitu biljnih sorti, podrazumeva kancelariju za prava sorti pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, koja je odgovorna o svim pitanjima koja se odnose na izdavanje prava biljnih oplemenjivača.

Obavezna Licenca podrazumeva izdavanje licence korisnicima zaštićenih sorti u slučajevima koji su od javnog interesa i neispunjavanja predviđenih kriterijuma članom 42, stav 1 ovog Zakona.

Lice podrazumeva svako fizičko ili pravno lice.

Član 4

Svi postupci o zaštiti jedne sorte, registar aplikacija kao i registar zaštićenih sorti će voditi Kancelarija o zaštiti biljnih sorti.

GLAVA II USLOVI ZA ZAŠTITU BILJNIH SORTI

Član 5

5.1. Sorta treba da se zaštiti posredstvom priznavanja prava biljnim oplemenjivača.

5.2. Prava biljnih oplemenjivača se priznaju kada je sorta:

- (a) nova,
- (b) različita,
- (c) jednoobrazna,
- (d) izdržljiva, i
- (e) identifikovana određenim nazivom prema ovom Zakonu.

Član 6 Nova sorta

6.1. Sorta postaje nova od datuma apliciranja, ukoliko je ista korišćena uz saglasnost ovlašćenog lica na Kosovu, u periodu ne više od godinu dana pre podnošenja aplikacije.

6.2. U slučajevima kada je aplikacija je van Kosova za period ne više od četiri godina, pre datuma apliciranja i kod slučajeva voća i vinove loze, ne više od šest godina od gorepomenutog datuma.

6.3. Prodaja ili ekonomsko korišćenje sorti prema stavu 6.1 i 6.2 ne obuhvata:

- (a) korišćenje i trgovanje sorte bez saglasnosti ili bez znanja ovlašćenog lica,
- (b) ugovor o prenosu prava na sortu,
- (c) ugovor o uzgoju, razmnožavanju, preradi i uskladištenje materijala za razmnožavanje ili dobivenog materijala za ovlašćeno lice, pod uslovom, da to lice isključivo poseduje posebno imovinsko pravo na dobiveni, razmnoženi ili reprodukovani materijal kao i na njegove proizvode,
- (d) laboratorijska testiranja, testiranja oglednih polja ili testiranja prerade manjih razmera, u cilju procene vrednosti uzgoja i upotrebe sorte, pod uslovom da su izvršene od ovlašćenog lica,
- (e) službeno testiranje sorte u cilju uvođenja iste na Listi sorti,
- (f) prodaju dobivenog materijala nove sorte u raznim fazama prerade njene prerade, pod uslovom da taj dobiveni materijal će se upotrebiti za finalno korišćenje.

6.4. Materijal sorte za razmnožavanje koji se stalno upotrebljava za proizvodnju ili za dobivanje druge sorte ili hibrida, smatra se korišćenim u cilju dobiti, kada su korišćene biljke ili razni biljni delovi i neke druge sorte.

Član 7 Različitost sorti

7.1. Sorta je različita, kada se u principu jasno razlikuje jednom značajnom karakteristikom od neke druge priznate sorte.

7.2. Sorta je priznata, ako:

- (a) je zaštićena i uvedena u registar sorti na nekom drugom mestu do tog dana;
- (b) je aplikacija za zaštitu sorte je podnešena na nekom drugom mestu i kompletan postupak za zaštitu je sorte je sproveden ili unošenjem iste u registar sorti, i
- (c) materijal za razmnožavanje sorti ili dobiveni materijal je trgovan ili korišćen u cilju dobiti.

Član 8 Jednoobraznost

Sorta je jednoobrazna ako, njene karakteristike koje predstavljaju osnovu za razliku od drugih sorti, su dovoljno izražene kao jednoobrazne, nasuprot razlika ili izmena koja se mogu očekivati od posebnih karakteristika za njihovo razmnožavanje.

Član 9 Izdržljivost

Sorta je izdržljiva, kada njene relevantne karakteristike ostaju nepromnjene posle ponovnog razmnožavanja ili u slučajevima nekog posebnog ciklusa razmnožavanja.

Član 10

10.1. Svaki naziv koji obezbeđuje raznolikost sorti može da se registruje kao naziv zaštićene sorte i treba da bude u skladu sa svim rečima, kombinacijom reči, kombinacijom reči i figura, kombinacijom slova i figura, osim kada se ovim Zakonom drugčije utvrđuje.

10.2. Predloženi naziv, ne treba da se registruje kao naziv zaštićene sorte, ako:

- (a) nije odgovarajući u jezičnom smislu;
- (b) ometa identifikaciju sorte;
- (c) je usaglašena samo figurama, izuzetak je samo kada postane uobičajena praksa;
- (d) je identična ili slična sa utvrđenim nazivom neke druge postojeće sorte iste vrste ili približne vrste, osim ako postojeća sorta ne nalazi se više u promet ili na korišćenju i njen naziv ne predstavlja neki poseban značaj;
- (e) mimoilaže ili prouzrokuje konfuziju što se tiče porekla, karakteristika, vrednosti, upotrebe, priznavanja ili geografskog porekla;
- (f) je usaglašena sa botaničkim nazivom, opštim nazivom roda i vrste ili obuhvata takav naziv koji može da stvara konfuziju;
- (g) sadrži nazive kao «sorta, uzgojna sorta, oblik, hibrid, ukrštavanje» ili prevode ovih reči;
- (h) stvara konfuziju za oplemenjivače ili za ovlašćena lica;
- (i) je u suprotnosti sa javnim redom i moralitetom;
- (j) je u suprotnosti sa zakonom o imovinskim pravima.

10.3. Ako je neka sorta bila zaštićena ili regirostrovana u registar sorti, ili je podnošena aplikacija za priznavanje prava oplemenjivača.

10.4. Na poseban način, utvrđena sorta na Kosovu, može da se registruje posebnim drugim nazivom, ako prethodni upotrebljeni naziv nije prihvatljiv što se tiče jezičkih razloga ili u slučajevima kada je u suprotnosti sa javnim redom i moralitetom.

10.5. Usko međusobno povezane vrste iz stava 10.2 ovog člana, kao i detaljiranje kriterijuma za registraciju naziva sorte, reguliše se podzakonskim aktima Ministarstva.

Član 11

11.1. Primena naziva zaštićene sorte je obavezna. Materijal za razmnožavanje zaštićene sorte može da se unese i stavlja u promet i na tržište samo, ukoliko se naziv zaštićene sorte nalazi na listi zaštićenih sorti.

11.2. Odredbe iz stava 1 ovog člana ne primenjuju se, ako materijal za razmnožavanje zaštićenih sorti je upotrebljen u nekomercijalne svrhe.

11.3. Upotrebljen naziv za zaštićenu sortu treba da bude isti u svim zemljama, izuzev slučajeva isključenim članom 10, stav 10.4 ovog Zakona.

11.4. Kada se jednom sortom trguje, upotreba naziva zaštićene sorte treba biti praćena trgovačkim nazivom ili nekim drugim dozvoljenim pokazateljom, pod uslovom da naziv sorte bude različit.

11.5. Naziv koji je identičan, konfuzan ili mnogo sličan nazivu zaštićene sorte, ne može da se upotrebi za neki drugu sortu.

GLAVA III PRAVA BILJNIH OPLEMENJIVAČA I OVLAŠĆENO LICE ZA ZAŠTITU SORTI

Član 12

12.1. Ovlašćeno lice za zaštitu sorti i za prava biljnih oplemenjivača je oplemenjivač sorte ili njegovo ovlašćeno lice zakonom.

12.2. Ako su više lica zajednički proizveli, oplemenjivali, otkrili ili razvijali sortu, ovlašćenje za zaštitu sorte i prava biljnog oplemenjivača pripada njima ili njihovim zakonskim naslednicima.

12.3. Ako više lica su proizveli, oplemenjivali, otkrili i razvijali nezavisno jednu sortu, prvo lice koje je prvo podnelo zahtev, ovlašćuje se za pravo biljnog oplemenjivača.

12.4. Kada oplemenjivač je zaposlen kod pravnog lica, onda prava i obaveze, korišćenje i ovlašćenje uređuju se ovim ugovorom.

Član 13

13.1. Prava biljnog oplemenjivača mogu se primeniti za ovlašćeno lice iz člana 12 ovog Zakona, koji je građanin Kosova, drugog lica sa mestom boravka na Kosovu i drugog pravnog lica registrovanom kancelarijom na Kosovu.

13.2. Fizičkim i pravnim, domaćim i stranim licima, priznaju se ista prava na zaštiti sorti na Kosovu, isto kao domaćim fizičkim i pravnim licima, ako je tako utvrđeno međunarodnim ugovorima i konventama.

13.3. Prema postupcima Kancelarije, strano fizičko ili pravno lice, koristi prava na osnovu ovog Zakona, prema postupku o zastupanju od strane domaćeg lica koje je građanin Kosova ili pravnog lica koje ima registrovanu kancelariju na Kosovu.

GLAVA IV
PRAVA BILJNIH OPLEMENJIVAČA

Član 14

14.1. Prava biljnih oplemenjivača priznaju se preko zaštite biljnih sorti.

14.2. Prava biljnog oplemenjivača obuhvaćaju samo ona prava za ekonomsko korišćenje i za upotrebu zaštićene sorte.

Član 15

15.1. Ovlašćenje nosilaca prava biljnog oplemenjivača zahteva se, radi korišćenja zaštićene sorte za:

- (a) proizvodnju i reprodukciju materijala za razmnožavanje,
- (b) trgovanje materijalom za razmnožavanje, uključujući uvoz i izvoz istog, i
- (c) uskladištenje materijala zaštićene sorte iz stava (a) i (b) ovog člana.

15.2. Ovlašćenje nosilaca prava biljnih oplemenjivača, zahteva se radi korišćenja dobivenog materijala zaštićene sorte, ali samo ako:

- (a) dobiveni materijal je snabdeven od neovlašćenog korišćenja materijala za razmnožavanje zaštićene sorte, kao i
- (b) nosilac prava biljnog oplemenjivača nije imao mogućnost za apliciranje za prava biljnog oplemenjivača za materijal za razmnožavanje ove sorte.

15.3. Ovlašćenje nosilaca prava biljnog oplemenjivača takođe se zahteva za:

- (a) sorte koje u suštini su dobivene od zaštićenih sorti, osim ako zaštićena sorta kao takva je jedna dobivena sorta;
- (b) sorte koje se ne razlikuju jasno od zaštićenih sorti;
- (c) sorte ili hibridi, čija proizvodnja zahteva ponovno korišćenje zaštićene sorte.

15.4. Utvrđena sorta, u principu je dobivena sorta, ako:

- (a) početna sorta ili neka druga sorta dobivena od početne sorte, je korišćena kao osnovni materijal za njeno oplemenjivanje ili otkrivanje;
- (b) je različita kako je propisano članom 7 ovog Zakona; i
- (c) izuzetno od razlika prouzrokovanih u toku proizvodnje, on potvrđuje početnu sortu što se tiče izražavanja osobina i karakteristika koja rezultiraju od genotipa ili od kombinacije genotipa početne sorte.

Član 16

Pravo biljnog oplemenjivača, nije povređeno, ukoliko zaštićena sorta je korišćena ili upotrebljena za:

- (a) privatne ne komercijalne svrhe;
- (b) eksperimentalne svrhe;
- (c) oplemenjivanje novih sorti;
- (d) ako dobiveni materijal zaštićene sorte za određenu vrstu biljaka, je proizveden na imanju farmera, upotrebi se za dalju setvu na svom imanju, za korišćenje ove mogućnosti plaća odgovarajući iznos nosilacu prava biljnog oplemenjivača;
- (e) plaćeni iznos je zadovoljavajući, ako je znatno niži od zaduženog iznosa za licenciranu proizvodnju materijala za razmnožavanje ove sorte na istoj površini;
- (f) proizvođači koji koriste mogućnost za dalju setvu u skladu sa tačkom (e) ovog člana, treba da prezentiraju sve podatke o površinama za dalju setvu nosilacu prava biljnog oplemenjivača na njegov zahtev;
- (g) mali farmeri treba da se oslobode od ovog plaćanja u skladu sa tačkom (e) ovog člana;
- (h) Biljne vrste iz tačke (d) ovog člana kao i kriterijumi za male farmere, treba da se utvrđuju podzakonskim aktima Ministarstva.

Član 17

17.1. Prava biljnih oplemenjivača su povređena, ako materijal za razmnožavanje zaštićene sorte ili dobiveni materijal od nje, trguje se od samog držalaca sorte ili od nekog lica prema dogovoru u slučajevima kada:

- (a) koristi celokupnu biljku, dela biljke ili proizvodi zaštićenu sortu ili dobivenu sortu, radi dalje reprodukcije;
- (b) izvozi materijal zaštićene sorte ili dobivene sorte od nje, koji može da se upotrebi za dalju reprodukciju, u mestu ili u državi gde ta vrsta ili rod te biljke ne može da se zaštititi.

17.2. Odredbe ovog člana ne odnose se ako materijal koji se izvozi je nemenjen za njegovu finalnu upotrebu.

Član 18

18.1. Pravo biljnog oplemenjivača važi od dana priznavanja tog prava za ratarsku i povrtarsku kulturu za 25 godina, dok za voće i vinovu lozu 30 godina.

18.2. Pravu oplemenjivača biljaka ističe se rok krajem 25 kalendarskih godina, počevši od dana priznavanja tih prava za ratarske i povrtarske kulture, dok za voće i vinovu lozu nakon 30 godina od priznavanja prava, ako ovim zakono ili drugim pod-zakonskim aktima nije drugčije regulisano

18.3. Izuzetno od odredaba iz stava 18.1, ovog člana, ovlašćeno lice iz člana 12 ovog Zakona, koje je podnelo kompletnu aplikaciju, imaće pravo na nejednostrano plaćanje, ukoliko u toku postupka za zaštitu sorte, neko lice je ekonomski koristilo ili eksploatisalo sortu za koju je podneta aplikacija, suprotno članu 15 ovog Zakona.

18.4. Ovlašćeno lice imaće pravo na ovu isplatu, samo za period između datuma objavljivanja aplikacije na službenom listu i datuma odobravanja prava za biljnog oplemenjivača.

18.5. Pravo biljnog oplemenjivača ukida se, kada:

- (a) na zahtev nosilaca prava biljnog oplemenjivača;
- (b) istekom roka predviđenim stavom 18.1 ovog člana;
- (c) se ukine ili poništi odluka kojom je dato to pravo.

GLAVA V POSTUPCI ZA ZAŠTITU SORTI

Član 19 Nadležni organi

19.1. Kancelarija za zaštitu biljnih sorti ima sledeća ovlašćenja i obaveze:

- (a) za upravljanje administrativnih postupaka za zaštitu sorti i registraciju naziva u skladu sa ovim Zakonom;
- (b) za vođenje registracije aplikacija i registra za zaštićene sorte;
- (c) za oglašavanje ili objavljivanje liste zaštićenih sorti na službenom listu;
- (d) da utvrdi i objavljuje na službenom listu aplikacije za priznavanja prava biljnih oplemenjivača shodno zakonskim odredbama zakona o službenom listu;
- (e) saraduje sa međunarodnim organizacijama i asocijacijama, sa domaćim i stranim vladinim i nevladinim organizacijama iz oblasti zaštite biljnih sorti;
- (f) saraduje u tehničkom i stručnom smislu sa ovlašćenim službenicima drugih zemalja iz oblasti testiranja sorti i kontrole održavanja sorti;
- (g) razmenjuje rezultate testiranja sorti, kao i drugih informacija koja su u njenu nadležnost sa drugimi nadležnim organima drugih zemalja;
- (h) nadzira ispunjenje obaveza nosilaca prava biljnog oplemenjivača .

19.2. Izvršavanje drugih zadataka iz oblasti zaštite biljnih sorti, će se određivati podzakonskim aktima Ministarstva.

Član 20

20.1. Ministarstvo imenuje komisiju stručnjaka za zaštitu sorti koja se sastoji od 5 članova. Komisija bira predsjednika i zamenika predsjednika.

20.2. Komisija iz stava 20.1 ovog člana radi prema odredbama ovog zakona.

20.3. Komisija vrši profesionalne poslove u toku postupka, u funkciji zaštite biljnih sorti.

20.4. Postupak rada komisije i nadoknada za članove komisije će se regulirati podzakonskim aktom Ministarstva.

Član 21 Upisnice

21.1. Kancelarija treba da vodi registar za aplikacije i registar za zaštićene sorte ovim Zakonom.

21.2. Registar za aplikacije treba da sadrži:

- (a) podatke za aplikante, za oplemenjivače i za postupak zastupanja;
- (b) datum kompletnog apliciranja;
- (c) identifikaciju biljnih vrsti;
- (d) predloženi naziv za sortu ili za privremeni naziv iste; i
- (e) predlog za povlačenje aplikacije.

21.3. Registar za zaštićene sorte treba da sadrži:

- (a) vrste biljaka i registraciju naziva sorte, uključujući sve sinonime;
- (b) službeni opis sorte ili referentnih dokumenata iz dosijea dokumentacije koji sadrže službeni opis sorte;
- (c) u slučajevima sorti čija proizvodnja zahteva ponovljenu upotrebu drugih sorti, odnosno ranijih delova ili komponenti, te komponente treba da se istaknu;
- (d) ime i prezime nosilaca prava biljnog oplemenjivača i postupke zastupanja;
- (e) datum izdavanja i ukidanja zaštite biljnih sorti i obrazloženje za ukidanje
- (f) ime i adresu lica kome je prenešeno pravo za ekonomsko korišćenje sorti ugovorom o licenci;
- (g) ime i adresu lica kome je izdata obavezna licenca u skladu sa ovim Zakonom kao i datum isteka roka ovog prava.

21.4. Kancelarija će voditi dosije sa originalnom dokumentacijom ili kopiranom dokumentacijom, najmanje pet godina posle povlačenja ili odbijanja aplikacije kao i pet godina posle isteka prava biljnog oplemenjivača.

21.5. Sadržaj i način vođenja registra će se utvrditi podzakonskim aktima od Ministarstva.

Član 22

22.1. Registar za aplikacije i registar za zaštitu sorti su javni.

22.2. Kancelarija je obavezna da obezbedi, za svako fizičko ili pravno lice koje pokazuje službeno interesovanje, pristup na svaki službeni dokumenat i javni pristup na sledećim dokumentima:

- (a) dokumentaciji za apliciranje;
- (b) dokumentaciji za priznavanje prava biljnog oplemenjivača;
- (c) dokumentaciji za službeno testiranje sorti.

22.3. Izuzetak od odredbe iz stava 22.2, ovog člana, aplikant može da zahteva što se tiče hibrida, da dokumentacija za komponente sorti, ne bude predmet za javan pristup.

Član 23

Troškovi postupaka

23.1. Isplata i troškovi tehničkog ispitivanja aplikacije, troškove testiranja sorti, troškove objavljivanja kao i troškove drugih usluga, snosi aplikant ili nosilac prava biljnog oplemenjivača.

23.2. Vrsta i iznos plaćanja troškova iz stava 23.1 ovog člana će se regulisati podzakonskim aktom Ministarstva.

Član 24

Postupci o zaštiti sorti

24.1. Postupci o zaštiti sorti treba da se pokrenu na osnovu podnošene aplikacije pri Kancelariji od strane aplikanta.

24.2. Kancelarija će doneti odluku za aplikanta na osnovu zakonskog postupka.

Član 25

Aplikacija se popunjava obrascima koji sadrže sledeće podatke:

- (a) za aplikanta ili njegovog zastupnika ili za ovlašćeno lice;
- (b) za oplemenjivača, osim kada je isti aplikant;
- (c) naziv na latinskom jeziku i na službenim jezicima koji se primenjuju u zemlji za vrstu i za sortu;
- (d) predlog za naziv sorte ili za privremeni naziv sorte;
- (e) zemlja-država u kojoj je arhivirana aplikacija, datum apliciranja u toj zemlji, ako postupak apliciranja to zahteva ;
- (f) tehnički opis sorte, i
- (g) u slučajevima genetskih modificiranih sorti, uz aplikaciju zahtevaće se prethodno odobrenje za testiranje sorte u skladu sa propisima za genetske modificirane organizme.

Član 26

26.1. Kancelarija će izvršiti kontrolu, da li je aplikacija kompletna i ispravno popunjena, kao i da li su ispunjeni podaci u vezi izmirenja obaveza.

26.2. Ukoliko aplikacija nije kompletna ili je neispravno popunjena ili nisu plaćene obaveze, Kancelarija će zahtevati od aplikanta da kompletira aplikaciju i da vrši plaćanje taksi u roku od 30 dana po prijemu obaveštenja. Ukoliko neki aplikant ne ispunjava obaveze prema Kancelariji u određenom roku, njegova aplikacija odlukom Kancelarije se smatra kao nepostojeći predmet.

26.3. Za kompletno apliciranje aplikantu se izdaje potvrda. Kompletno apliciranje se registruje u registar za aplikacije i kao takva objavljuje ili proglašava se na službenom listu. Kao datum kompletnog apliciranja, računa se datum prijema aplikacije ili datum kompletiranja dokumentacije.

26.4. Jedan izvod iz kompletne aplikacije se objavljuje na službenom listu tri meseca po podnošenju aplikacije.

Član 27

27.1. Aplikant koji je podneo aplikaciju za zaštitu sorte na Kosovu, isti može da posle podnešenja kompletne aplikacije za istu sortu u drugim zemljama, da zahteva pravo prednosti pod aktuelnim uzajamnim uslovima.

27.2. Pravo prednosti iz stava 27.1, ovog člana, treba da se tačno istakne na aplikaciji od strane aplikanta.

27.3. Aplikant može da koristi pravo prednosti na Kosovu ne kasnije od 12 meseci posle dostave kompletne aplikacije u drugoj zemlji.

Član 28

28.1. Što se tiče objavljene aplikacije na službenom listu prema stavu 26.4, ovog člana i člana 26 ovog Zakona, svako lice koje ima poseban zakonski interes, može da podnese primedbe u toku vođenja postupka za zaštitu sorti.

28.2. Primedbe će se odnositi samo na ispunjenje zahteva prema članovima 6, 7, 8, 9 i 10 ovog Zakona ili na ovlašćenja za zaštitu sorti u skladu sa članom 12 ovog Zakona.

28.3. Primedbe se daju u pismenoj formi i iste treba biti argumentovana.

28.4. Kancelarija, treba da dostavlja primljene primedbe aplikantu i da zahteva od njega da odgovori na date primedbe naj kasnije od 30 dana od dana prijema istih.

28.5. Kancelarije će odgovoriti licu koje je podnelo primedbe najmanje 3 meseci od prijema istih.

Član 29 Postupak za ispitivanje

29.1. Kancelarija treba da kontroliše, da li aplikacija ispunjava službene zahteve na način da se podaci iz aplikacije budu kontrolisani da je sorta nova i da li je aplikant ovlašćen za prava biljnog oplemenjivača.

29.2. U koliko je ustanovljeno da uslovi iz člana 5 i 12 ovog Zakona nisu ispunjeni, onda se aplikacija odbija

Član 30

30.1. Kancelarija će ispitati usklađenost predloženog naziva sorte. Kada je predloženi naziv u suprotnosti sa odredbama iz člana 10, stav 10.2 ovog Zakona, Kancelarija treba da obavesti aplikanta o predlogu novog naziva za varietet. Predlog treba da se podnese ne kasnije od tri meseci po prijemu obaveštenja.

30.2. U postupku za zaštitu nove sorte, kancelaria je obavezna da upotrebi isključivo naziv sorte koja je registrovana u registar aplikacija za zaštitu nove sorte

Član 31

31.1. Ukoliko, uslovi iz članova 26 i 29 ovog Zakona su ispunjeni, tehničko ispitivanje treba da se obavi za svaku sortu radi:

- (a) utvrđivanja, da li sorta pripada botaničkoj jedinici čija vrsta i rod su predstavljena aplikacijom;
- (b) definisanja, da je sorta različita, jednoobrazna i održiva prema članovima 7, 8 i 9 ovog Zakona; kao i
- (c) pripreme službenog opisa za sortu, pod uslovom da uslovi iz dveju tačaka ovog stava budu ispunjeni.

31.2. Tehničko ispitivanje će se izvršiti prema rezultatima kontrole sorte na poljama i u laboratoriji.

31.3. Kontrola je obavezna i može da se izvrši od:

- (a) stručne ovlašćene institucije na Kosovu;
- (b) aplikanta ako se to zahteva od strane Kancelarije.

31.4. Kada kancelarija sama ne sprovedi ispitivanje, službeni nadzor ispitivanja varieteta će se obezbediti od strane stručne institucije ovlašćene od Kancelarije.

31.5. Za tehničko ispitivanje varieteta, Kancelarija može da koristi rezultate dobivenih na drugo mesto koje raspolaže uporednim agroklimatskim uslovima, pod uslovom da ispitivanje bude izvršeno prema međunarodnim standardima za ispitivanje.

31.6. Uslovi, kriterijumi, procedura i metoda ispitivanja varieteta će se regulisati podzakonskim aktima Ministarstva.

Član 32

32.1. Aplikant treba da dostavi sve potrebne zahtevane podatke, dokumentaciju ili materijal za razmnožavanje za tehničko ispitivanje varieteta za ciljeve specificiranih u stavu 31.1, člana 31 ovog Zakona.

32.2. Zbog ne podnošenja ili ne obezbeđenja zahtevanih informacija prema uslovima iz stava 32.1, ovog člana, zbog neopravdanih razloga će uticati da aplikacija bude odbijena.

Član 33 Zaštita sorte

33.1. Kada rezultati ispitivanja utvrđuju, da varietet ispunjava uslove iz člana 31 ovog Zakona i da aplikant je ispunio sve zahtevane uslove, Kancelarija će doneti odluku o zaštiti varieteta koja se objavljuje na službenom listu.

33.2. Podaci službene odluke o zaštiti varieteta, ili o odbijanju aplikacije će se upisati u registar za aplikacije.

33.3. Službenom odlukom o zaštiti varieteta, važeći sertifikat o pravima biljnog selekcionera od dana njegovog službenog usvajanja, će se izdati nosilacu prava biljnog selekcionera.

33.4. Na osnovu službenog usvajanja odluke o zaštiti varieteta, relevantni podaci će se uvesti u registar zaštićenih varieteta.

33.5. Forma i sadržaj sertifikata o pravima biljnih selekcionera će se utvrditi podzakonskim aktom Ministarstva.

Član 34 Istek prava biljnih selekcionera

34.1. Zahtevom nosilaca prava biljnog selekcionera iz člana 18, stav 18.5, tačka (a) ovog Zakona, Kancelarija izdaje rešenje o prekidu priznavanja prava biljnog selekcionera.

34.2. Prava biljnog oplemenjivača prestaju dan kasnije nakon prijema pismene deklaracije od držalaca sorte.

34.3. Na osnovu službene odluke iz stava 34.1 ovog člana, prekid prava biljnog selekcionera će se objavljivati na službenom listu.

Član 35

Kancelarija proglašava odluku nevažećom o zaštiti sorte u slučajevima kada se utvrdi:

- (a) da sorta nije nova shodno članu 6 ili različita prema članu 7 ovog Zakona;
- (b) da sorta nije bila jednoobrazna prema članu 8 i održiva prema članu 9 ovog Zakona;
- (c) kada su prava biljnog oplemenjivača bila priznata od neovlašćenog lica za taj posao i kada ovlašćeno lice nije podnelo neki dokumenat kao dokaz za njegovo ovlašćenje prema članu 37 ovog Zakona.

Član 36

Kancelarija će obustaviti odluku o zaštiti sorte, bez pristanka ili zahteva držalaca sorte, u slučajevima kada:

- (a) se utvrdi da držalac sorte nije ispunio uslove prema članu 44 ovog Zakona;
- (b) držalac sorte ne ispunjava pismene podnešene zahteve od strane Kancelarije, radi obezbeđenja odgovarajućeg materijala za razmnožavanje u cilju verifikacije održavanja člana 44, stav 44.2 ovog Zakona;
- (c) držalac sorte ne ispunjava pismene zahteve kancelarije radi obezbeđenja novi naziv sorte iz stava 38. 1 člana 38 ovog Zakona u određenom roku;
- (d) držalac sorte ne plaća u određenom roku godišnje tarife za prava biljnog oplemenjivača, radi važnosti tih prava prema članu 43 ovog Zakona.

Član 37

37.1. Kada lice koje nije ovlašćeno za prava biljnog selekcionera podnosi aplikaciju o zaštiti varieteta ili kojem je priznato pravo biljnog selekcionera, ovlašćeno lice mora da dostavlja dokument kao dokaz za određivanje ili za priznavanje prava biljnog selekcioneru.

37.2. Zahtev iz stava 37.1 ovog člana, će se arhivirati nakon datuma objavljivanja aplikacije za zaštitu novog varieteta na službenom listu, ali ne kasnije od 5 godina.

37.3. Kada neopravdana prava su prenešena kod trećeg lica shodno stavu 37.1, ovog člana, taj prenos prava postaje nevažećim.

37.4. Nezavisno od odredbe iz stava 37.3 ovog člana, nosilac nekog prava punog poverenja za korišćenje i koji je koristio ta prava pre početka postupka iz stava 37.1, ovog člana, može da nastavlja korišćenje varieteta, pod uslovom da se vrši plaćanje ovlašćenom licu.

Član 38

Brisanje naziva varieteta

38.1. Registrovani naziv u registar za aplikacije ili u registar zaštićenih varieteta će se brisati samo u sledećim uslovima:

- (a) kada aplikant ili nosilac prava biljnog selekcionera, zahteva tako i potvrđuje da ima opravdani razlog za brisanje a novi naziv treba de se prezentira;
- (b) kada je bilo definisano ili utvrđeno da novi naziv varieteta je registrovan bez obzira na razlog za odbijanje u skladu sa članom 10 ovog Zakona;
- (c) kada državalac varieteta ili neka druga stranka službeno je prekinula da upotrebi ovaj naziv.

38.2. Aplikant nosilaca prava biljnog selekcionera, odmah će biti informisan od strane Kancelarije u vezi pristizanja predloga ili prigovora za brisanje naziva, koji će zahtevati da novi naziv bude sugerisan ne kasnije od tri meseca po prijemu prigovora.

38.3. Nakon izvršenja postupka shodno članu 30 ovog Zakona, sugerisani predlog će se upisati u registar i proglasiti na službenom listu, pod uslovom da isti ispunjava uslove i kriterijume propisanim Zakonom.

Član 39 Nadoknada štete

39.1. U postupku za zaštitu varieteta, nosilac prava biljnog selekcionera, aplikant ili svako drugo lice u postupku, koje zbog opravdanih razloga nije platio tarife ili ispunio druge obaveze prema Kancelariji, i koji gubi prava biljnog selekcionera, ima pravo žalbe.

39.2. Zahtev treba da se podnese ne manje od 60 dana, nakon isteka razloga za neizmirenje obaveza, a ne kasnije od jedne godine nakon isteka roka za izmirenje obaveza. Zahtev treba da sadrži objašnjenje i podatke o plaćanju tarifa.

39.3. Kada zahtev bude primljen, Kancelarija određuje drugi rok u okviru koga aplikant mora izmiriti neizmirene obaveze.

39.4. Lice koje je zahtevalo nadoknadu štete njegovih prava, nema pravo da zahteva takvu nadoknadu, ako u vremenu između gubljenja i povratka njegovih prava, neko lice u dobroj veri sklopio ugovor o korišćenju zaštićene sorte.

GLAVA VI PRENOS PRAVA BILJNIH SELEKCIONERA I ODREĐIVANJE KORIŠĆENJE PRAVA BILJNIH SELEKCIONERA

Član 40

40.1. Nosilac prava biljnih selekcionera, može da ugovara delimičan ili u celosti prenos prava na drugo lice za ekonomsko korišćenje zaštićene sorte.

40.2. Ovlašćeno lice ili aplikant, može da prenosi prava za unošenje u dosijeu aplikaciju za zaštitu nove sorte u dosijeu.

40.3. Ugovor za prenos prava iz stava 40.1 i 40.2 ovog člana, treba da se izradi u pismenoj formi, u protivnom će se smatrati nevažećim.

40.4. Prenos ili transfer prava iz stava 40.1 i 40.2 ovog člana, ne treba da utiče na prethodna prava nekog trećeg lica.

40.5. Prenos prava biljnog selekcionera, nema zakonsku snagu za treće lice sve dok ugovor nije uveden u odgovarajući registar. Zahtev za uvođenje ugovora za prenos prava u odgovarajući registar, može da se podnese od bilo koje ugovorene strane.

Član 41

41.1. Nosilac prava biljnog oplemenjivača, može da ugovara prenos prava trećem licu za delimično ili u celosti za ekonomsko korišćenje zaštićene sorte.

41.2. Ugovor za licenciranje će se uvesti u odgovarajući registar, na zahtev od jedne ugovorene strane.

41.3. Ugovor za licenciranje koji nije uveden u odgovarajući registar iz stava 41.2 ovog člana, nema zakonsku snagu.

41.4. Odredbe za obligacione odnose će se koristiti za određivanje forme i načina sklapanja ugovora, sadržaj ugovora za licenciranje i njegovu zakonsku zaštitu.

Član 42

42.1. U slučajevima od javnog interesa, ako je sorta ekonomski zaštićena ne koristi se u dovoljnoj meri od samog nosilaca prava biljnog oplemenjivača ili od nekog drugog lica koje ima svoje ovlašćenje i koje ne izrazi želju, da izda svoje pravo na korišćenje nekom drugom licu ili postavlja neopravdane razloge za izdavanje prava, može da se izda obavezna licenca od strane Kancelarije.

42.2. Obavezna licenca može da se izda, samo licu koje prezentira podatke o raspolaganju potrebnim tehnološkim i proizvodnim mogućnostima za uspešno korišćenje zaštićene sorte kao i svim potrebnim materijalnim izvorima.

42.3. Nikome ne može da se izda obavezna licenca, ukoliko nosilac prava biljnog oplemenjivača prezentira podatke i opravdane razloge o nekorišćenju ili nedovoljnom korišćenju zaštićene sorte.

42.4. Obavezna licenca ne može da se izdaje, ukoliko je prošlo manje od tri godina od izdavanja prava biljnog oplemenjivača i od datuma apliciranja za izdavanje obavezne licence.

42.5. Obavezna licenca izdaje pravo nosilacu licence za obavljanje delimično ili potpuno aktivnosti koji se odnose na član 15 ovog Zakona, u cilju snabdevanja domaćeg tržišta.

42.6. Obavezna licenca izdaje se na vremenski period od najmanje 2, a ne više od 4 godina.

42.7. Rok licence može da se produžava, kada se to utvrdi novim ispitivanjem, da uslovi za izdavanje licence nastavljaju da važe i posle isteka prvog roka.

42.8. Odluka u vezi zahteva za izdavanje ili za produženje obavezne licence se donosi zakonskom postupku od strane Kancelarije. Pre izdavanja obavezne licence, kancelarija može sašlusati mišljenje zainteresovanih stranaka.

42.9. Prilikom izdavanja obavezne licence, nosilac prava biljnog oplemenjivača ima pravo na jedno opravdano plaćanje.

42.10. Iznos plaćanja iz stava 42.9 ovog člana, određuje se sporazumom između nosilaca prava biljnih oplemenjivača i licenciranih lica. Ako, sporazum ne može da se postigne, onda Kancelarija će odrediti iznos za plaćanje.

42.11. Kancelarija može da zahteva od nosilaca prava biljnog oplemenjivača, da obezbedi materijal za razmnožavanje varieteta licenciranom licu, radi korišćenja istog na osnovu obavezne licence. Licencirano lice će isplatiti nosilacu prava biljnog oplemenjivača zadovoljavajući iznos za materijal za razmnožavanje.

42.12. Ako je obavezna licenca izdata, nosilac prava biljnog oplemenjivača može da zahteva podatke o proizvodnji materijala za razmnožavanje zaštićenog sorte, od ovlašćenih institucija za vršenje kontrole proizvodnje materijala i materijala za razmnožavanje na poljama.

GLAVA VII OBAVEZE KORISNIKA PRAVA BILJNIH SELEKCIONERA I TREĆIH LICA

Član 43

43.1. U cilju raspolaganja pravima biljnih oplemenjivača, držalac sorte treba da plati godišnju tarifu Kancelariji, da bi pravo selekcionera ostalo na snazi.

43.2. Godišnja tarifa treba da bude plaćena na početku kalendarske godine za tekuću godinu, najkasnije do 31. Marta tekuće godine za priznavanje prava biljnog oplemenjivača.

43.3. Ukoliko se godišnja tarifa ne plaća u određenom roku po stavu 43.2 ovog člana, omogućuje se dodatni rok od 15 dana, u protivnom pravo korišćenja će se oduzeti.

Član 44

44.1. Sve dok zaštita sorte postoji, nosilac prava biljnog oplemenjivača obavezan je, da zaštićenu sortu ili njen nasleđeni material izdržava u nepromenjenom stanju.

44.2. Na osnovu zahteva Kancelarije, držalac sorte treba da obezbedi podatke, dokumenta i materijal za potreban razmnožavanje radi verifikacije izdržavanje sorte.

44.3. Kada se obavljenom procenom i verifikacijom utvrdi, da držalac sorte je promašio izdržavanje varieteta, Kancelarija će pokrenuti postupak za ukidanje prava biljnog oplemenjivača.

Član 45

45.1. Na zahtev Kancelarije, držalac sorte treba obezbediti reprezentativni uzorak materijala za razmnožavanje ili njegovih nasleđenih komponenti za sledeći propisani period:

- (a) službeni uzorak ili za ponavljanje službenog uzorka;
- (b) za vršenje uporednog ispitivanja drugih sorti koja su predmet postupka za zaštitu.

45.2. Kancelarija, može da ovlašćuje nosilaca prava biljnog oplemenjivača da ima pravo da drži i on sam obnovi službeni uzorak materijala za razmnožavanje.

Član 46

46.1. Kada neko lice ekonomski koristi ili upotrebi materijal za razmnožavanje zaštićene sorte, bez nekog sporazuma ili protiv saglasnosti nosilaca prava biljnog oplemenjivača, treba da prezentira nosilacu prava sorte sve odgovarajuće podatke prema njegovom zahtevu.

46.2. U slučajevima, kada se podaci ne obezbeđuju sa voljom, nosilac prava biljnog oplemenjivača može da zahteva da Kancelarija donosi privremenu odluku, da zahteva od zloupotrebljivača da prezentira podatke. Žalba na privremenu odluku, ne sprečava izvršenje iste.

GLAVA VIII ZAKONSKA ZAŠTITA

Član 47

47.1. Lice koje povredi prava apliciranja ili prava biljnog oplemenjivača, snosiće odgovornost za štetu u skladu sa opštim odredbama za nadoknadu štete.

47.2. Lice kojoj su povređena prava, imaće pravo na nadoknadu prouzrokovane štete ili na prekid tih povreda. Povredom prava biljnog oplemenjivača smatra se svako neovlašćeno ekonomsko korišćenje zaštićenog sorte.

Član 48

Žalba kao i sudska tužba, što se tiče povrede prava biljnog oplemenjivača, može da se podnesi tri godine od dana kada je nosilac prava sorte saznao za učinjenu povredu. Pet godina nakon ispostavljanja opomene za povredu, ne može da se priloži nikakva žalba.

GLAVA IX NADZOR SPROVOĐENJA ZAKONA

Član 49

49.1. Inspeksijski nadzor za primenu ovog zakona i podzakonskih akata donošenih na osnovu njega, vrše ovlašćeni inspektori Ministarstva.

49.2. Ovlašćeni inspektori Ministarstva iz stava 49.1, ovog člana vrše i druge poslove predviđenim ovim Zakonom i podzakonskim aktima iz oblasti zaštite biljnih sorti.

Član 50 Sprovođenje

50.1. Kontrola izvršenih poslova prema članovima 11, 15, 16 i 46 ovog Zakona, treba da se vrši od strane inspektora Ministarstva.

50.2. U slučaju postojanja osnovane sumnje o raznim povredama, inspektor Ministarstva će privremeno zapleniti sredstva i stvari koja su upotrebljena ili su namenjena za upotrebu prilikom učinjenih povreda ili su bile posledica tih povreda.

50.3. Privremeno zaplenjena sredstva i stvari kao i zahtev za pokretanje zakonskog postupka za povredu, odmah će se podneti odgovarajućim organima od strane inspektora Ministarstva.

Član 51

51.1. U slučaju da nosilac prava biljnog oplemenjivača, sumnja da se njegova prava mogu se povrediti izvozom ili uvozom materijala zaštićene sorte iz Kosova ili na Kosovu, fitosanitarni inspektor na svoj zahtev će zahtevati, da:

- (a) nosilac prava biljnog oplemenjivača sorte ili njegov zastupnik kontrolisaće taj materijal;
- (b) ovaj materijal se zaplenjuje, udaljava se od tržišta i drži se na sigurnom mestu do donošenja važeće odluke.

51.2. Predlog iz stava 51.1, ovog člana, nosilac prava sorte će obezbediti za fitosanitarnog inspektora opšti opis zaštićene sorte, prihvatljive dokaze i činjenice o pravu biljnih oplemenjivača o mogućim povredama.

51.3. Na zahtev fitosanitarnog inspektora, držalac sorte će isplatiti kauciju o mogućoj šteti prouzrokovane od tih mera

51.4. Fitosanitarni inspektor će informisati odmah uvoznika ili izvoznika materijala zaštićene sorte, a kod slučajeva uvoza na Kosovu, primalaca ili krajnjeg korisnika tog materijala.

51.5. Fitosanitarni inspektor obustavlja preduzete mere, ukoliko ovlašćeno lice neće preduzeti zakonske mere ili ne pokrene drugi postupak za obrazloženje preduzetih mera u roku od sedam dana.

GLAVA X KAZNENE ODREDBE

Član 52

52.1. Za prekršaj, novčanom kaznom u iznosu od 1.500 do 2.500 €, kaznit će se lice koje:

- (a) bez saglasnosti nosilaca prava biljnog selekcionera: proizvodi ili razmnožava materijal zaštićene sorte ovim Zakonom (član 15, stav 15.1);
- (b) proizvodi ili razmnožava materijal zaštićene sorte, ukoliko priprema materijal zaštićene sorte za razmnožavanje, ukoliko ga isti stavlja na tržište, uvozi ili izvozi (član 15, stav 15.2).

52.2. Za prekršaj, novčanom kaznom u iznosu od 500 do 1.500 € kaznit će se fizičko ili pravno lice, ako:

- (a) postupa suprotno članu 11, stav 11.1 ovog Zakona, u slučaju da stavlja materijal zaštićene vrste na tržište bez deklarisanja registrovanog naziva sorte, kao i kad se upotrebljava netačan naziv;
- (b) postupa suprotno članu 11, stav 11.5 ovog Zakona, u slučaju upotrebe naziva zaštićene sorte ovim Zakonom, za naziv koji može da prouzrokuje konfuziju sa drugim sortama iste ili približne vrste;
- (c) postupa suprotno članu 16, stav 16.2 i članu 46 ovog Zakona, ne snabdeva držalaca sorte zahtevanim podacima;
- (d) ometa nadležne inspektore na vršenje njihovih dužnosti (član 49).

52.3. Za prekršaj iz prethodnog stava, novčanom kaznom u iznosu od 100 € do 500 € kaznit će se odgovorno lice pravnoga lica.

GLAVA XI ZAVRŠNE ODREDBE

Član 53

53.1. Vrsta, koja je bila zaštićena do usvajanja ovog Zakona shodno važećim zakonima, uživaće zaštitu u skladu sa ovim Zakonom do isteka priznavanja tog prava.

53.2. Prava biljnog oplemenjivača za sorte iz stava 53.1, ovog člana, može da se proglašavaju nevažećim i da se ukinu, samo ako se utvrdi da u vremenu izdavanja ovih prava, nisu ispunjeni svi uslovi ili kriterijumi što se tiče različitosti, jednoobraznosti i održivosti.

Član 54

54.1. Sva plaćanja koja potiču od primene kaznenih odredbi ovog Zakona kao i drugi prihodi od taksi, ulivaju se u Budžet Kosova.

54.2. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, može da potpiše memorandum razumevanja sa Ministarstvom za privredu i finansije, da deo realizovanih sredstava primenom ovog Zakona, koristi Kancelarija.

54.3. Za sprovođenje ovog zakona, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, će donositi podzakonske akte.

54.4. Ministarstvo u roku od 6 meseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona, treba da donosi podzakonske akte:

- (a) Administrativno uputstvo za funkcionisanje i mandat kancelarije za zaštitu sorti biljaka i postupke na zaštiti sorti,
- (b) Administrativno uputstvo o pravima biljnih oplemenjivača i ovlašćenih lica za zastitu prava biljnih oplemenjivača.

Član 55

Stupanje na snagu

Ovaj Zakon stupa na snagu nakon usvajanja od strane Skupštine Kosova i proglašenja od strane Specijalnog Predstavnik Generalnog Sekretara .

Zakon Br. 02/L-98
26 Januar 2007

Predsednik Skupštine Kosova,

Kolë Berisha